

Materiały dydaktyczne dla trenerów

Efektywne nauczanie

opracowane w ramach projektu
***Przez Praktykę do zawodu – Program Praktyk Pedagogicznych
w Wyższej Szkole Humanitas***

Sosnowiec 2011

Materiały przygotowane przez:

Fundacja HUMANITAS

ul. Kilińskiego 43

41-200 Sosnowiec

tel. (32) 363 12 00

fax. (32) 363 12 07

1. Wprowadzenie

Materiały są przeznaczone dla studentów pedagogiki oraz filologii angielskiej, uczestników warsztatów „Efektywne nauczanie”. Warsztaty odbywają się w ramach projektu „Przez praktykę do zawodu – Program Praktyk Pedagogicznych w Wyższej Szkole Humanitas”, współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny (Priorytet III Wysoka jakość systemu oświaty, Działanie 3.3 Poprawa jakości kształcenia, Poddziałanie 3.3.2. Efektywny system kształcenia i doskonalenia nauczycieli). Cel projektu stanowi stworzenie takiego programu praktyk pedagogicznych, który wyposaży studentów w umiejętności niezbędne do pełnienia funkcji nauczyciela i wychowawcy klasy.

Materiały są pomocne dla trenera prowadzącego warsztaty w celu realizacji poszczególnych ich elementów. Materiały stanowią zobrazowanie poszczególnych problemów przedstawionych w materiałach szkoleniowych.

Układ treściowy materiałów dydaktycznych odpowiada układowi materiałów szkoleniowych, przy czym wybór poszczególnych narzędzi zwartych w materiałach dydaktycznych oraz czas na nie poświęcony znajduje się w gestii trenera.

Warsztaty składają się z czterech bloków ćwiczeń. Każde spotkanie trwa 4 godziny. W trakcie każdego ze spotkań studenci pozyskują wiedzę teoretyczną by następnie wykonać w tym zakresie ćwiczenia pod okiem trenera, konsultując z nim swoje wątpliwości i problemy. Każde z ćwiczeń kończy się podsumowaniem, oceniającym jego przydatność dla realizacji postawionego celu warsztatów. Programem zostaną objęci studenci pedagogiki i filologii angielskiej (100 studentów – 94 kobiety i 6 mężczyzn). Warsztaty będą odbywać się w grupach dziesięcioosobowych.

Na początek trzyminutowy **test czytania ze zrozumieniem**, który odpowie na pytanie

„ czy umiesz wypełniać polecenia?

1. Przeczytaj wszystkie instrukcje zanim cokolwiek zrobisz.
2. Napisz swoje imię i nazwisko w prawym górnym rogu tej kartki.
3. Otocz pętlą słowo nazwisko w punkcie drugim.
4. Narysuj koło w lewym górnym rogu tej kartki.
5. Otocz kółkiem punkt siódmy.
6. Pomnóż liczby 703 i 66, wynik zapisz tutaj.....
7. Otocz trójkątem wynik, który właśnie obliczyłeś.
8. Kiedy dojdiesz do tego punktu powiedz głośno swoje imię.
9. Jeśli myślisz, że dobrze wykonałeś wszystkie dotychczasowe zadania krzyknij:
wykonałem!
10. Dodaj liczby 1258i 1267, wynik wpisz obok.....
11. Wynik dodawania zakreśl w kółko.
12. Podkreśl wszystkie liczby parzyste z tej strony.
13. Normalnym głosem odlicz od 10 do 1.
14. Powiedz głośno prawie skończyłem wypełniać polecenia.
15. Teraz, gdy skończyłaś czytać, wykonaj polecenie 2, a następnie odwróć stronę i spokojnie czekaj na innych.

Test diagnozujący preferowany styl uczenia się wg koncepcji D. Kolba

Niniejszy test ma Ci pomóc w zidentyfikowaniu preferowanego przez Ciebie stylu (lub stylów) uczenia się. Nabyłeś zapewne wielu nawyków w uczeniu się, które pomagają Ci wykorzystywać pewne typy doświadczeń lepiej niż inne. Test ten pomoże Ci w zidentyfikowaniu rodzaju doświadczeń najbardziej charakterystycznych dla Ciebie.

Dokładność wyników będzie uzależniona od Twojej szczerości.

Nie ma odpowiedzi dobrych ani złych.

Jeżeli w przybliżeniu identyfikujesz się ze stwierdzeniami podanymi poniżej, zaznacz je znakiem + w miejscu kropek. Jeśli uznasz, że któreś z poniższych stwierdzeń nie dotyczy Ciebie, oznacz je minusem.

1. Mam głęboko zakorzenione przekonanie o tym, co dobre i co złe i trzymam się tego mocno.
2. Często zapominam w działaniu o roztropności, rzucam się w wir wydarzeń.
3. Najczęściej rozwiązuję problemy systematycznie krok po kroku, nie dopuszczając do improwizacji.
4. Moim zdaniem formalne procedury i sytuacje uniemożliwiają ludziom działanie zgodne z ich stylem bycia.
5. Mam opinię człowieka, który lubi, by rzeczy nazywać po imieniu.
6. Często przekonuję się, że działanie zgodne z intuicją w niczym nie ustępuje działaniu skrupulatnie przemyślanemu.
7. Lubię oddawać się zadaniom, które dają mi wystarczająco dużo czasu, by zagłębić się we wszystkie szczegóły.
8. Często pytam ludzi o podstawy ich działania.
9. Największe znaczenie dla mnie ma to czy pomysł funkcjonuje w praktyce.
10. Aktywnie poszukuję nowych doświadczeń.
11. Słyszac o nowym pomysle, natychmiast zastanawiam się, jak mogę wprowadzić go w życie.
12. Lubię samodyscyplinę w rodzaju dbania o dietę, regularnego uprawiania sportu, trzymania się codziennej dyscypliny.
13. Szczęję się wysoką jakością własnej pracy.
14. Lepiej dogaduję się z ludźmi o logicznym i analitycznym umyśle; gorzej zaś z osobami spontanicznymi, o luźniejszym sposobie myślenia.

15. Dogłębnie analizuję wszystkie dostępne mi informacje i unikam wyciągania pochopnych wniosków.
16. Podchodzę do podejmowania decyzji z dużą ostrożnością i zawsze rozważam ich alternatywy.
17. Bardziej niż pomysły praktyczne, pociągają mnie idee nowatorskie i niecodzienne.
18. Nie lubię pozostawiać spraw nie zakończonych. Lubię, gdy wszystkie elementy stanowią zwartą całość.
19. Zgadzam się z ogólnie wytyczonymi procedurami, o ile uważam je za właściwie dostosowane do osiągnięcia zamierzonego celu.
20. Lubię widzieć związek mojego działania z jakąś ogólną ideą.
21. W dyskusji lubię jak najszybciej dochodzić do sedna.
22. Utrzymuję raczej luźne i formalne stosunki ze współpracownikami.
23. Potrafię pozytywnie wykorzystać wyzwania polegające na zajmowaniu się sprawami nowymi i niecodziennymi.
24. Lubię ludzi spontanicznych i „na luzie”.
25. Skrzętnie analizuję wszystkie szczegóły zanim wyciągnę ostateczne wnioski.
26. Niełatwo przychodzi mi wymyślanie szalonych, spontanicznych pomysłów.
27. Nie jest zwolennikiem tracenia czasu przez „owijanie w bawełnę”.
28. Jestem ostrożny w wyciąganiu wniosków.
29. Lubię mieć jak najwięcej źródeł informacji - im więcej danych do przemyśleń, tym lepiej.
30. Ludzie, którzy nie przywiązują do spraw należytej wagi, zwykle mnie drażnią.
31. Słucham opinii innych zanim wyrażę swoją własną.
32. Jestem otwarty jeśli chodzi o moje uczucia.
33. W dyskusjach lubię przyglądać się strategiom i manewrom stosowanym przez innych rozmówców.
34. Wolę reagować na wydarzenia ze spontanicznością i elastycznością i nie usiłować planować wszystkich szczegółów z góry.
35. Lubię stosować różne techniki podejmowania decyzji.
36. Dyskomfortem jest dla mnie konieczność pospiesznej pracy na ściśle wyznaczony termin.
37. Często oceniam pomysły innych na podstawie ich walorów praktycznych.
38. Nie czuję się swobodnie w towarzystwie ludzi spokojnych i refleksyjnych.

39. Często irytują mnie ludzie „w gorącej wodzie kąpani”.
40. Ważniejsze jest dla mnie cieszyć się chwilą niż myśleć o przeszłości czy przyszłości.
.....
41. Wyżej oceniam decyzje oparte na dogłębnej analizie wszystkich informacji niż decyzje oparte na intuicji.
42. Jestem perfekcjonistą.
43. W dyskusji zazwyczaj wychodzę z wieloma spontanicznymi i nie do końca przemyślanymi pomysłami, dla rozgrzania rozmowy.
44. Na spotkaniach zazwyczaj wychodzę z realistycznymi i praktycznymi pomysłami.
45. Najczęściej uważam, że zasady są po to, by je łamać.
46. Lubię przyglądać się sytuacji z dystansu i zastanowić się nad wszystkimi punktami widzenia.
47. Często słuchając innych - dostrzegam brak konsekwencji i słabości w argumentach innych.
48. W sumie, więcej mówię niż słucham.
49. Często widzę lepsze i bardziej praktyczne sposoby realizacji różnych zadań niż inni.
.....
50. Moim zdaniem sprawozdania pisemne powinny być krótkie, zwięzłe i trafiające w sedno.
51. Uważam, że logiczne i zdroworozsądkowe myślenie powinno być zawsze górą.
52. Zamiast rozmawiać z ludźmi o pogodzie, wolę dyskutować o konkretnych sprawach.
.....
53. Lubię ludzi mocno stąpających po ziemi.
54. W dyskusji niecierpliwą mnie dygresje i opowiadanie anegdotek.
55. Kiedy mam napisać sprawozdanie najczęściej kilkakrotnie piszę je „na brudno” zanim ustalę ostateczną wersję.
56. Lubię wypróbować nowe rzeczy w praktyce i sprawdzać jak funkcjonują.
57. Lubię dochodzić do rozwiązań problemów przez logiczne myślenie.
58. Lubię być tym, który dużo mówi.
59. Bardzo często okazuję się w dyskusjach jedynym realistą, który prosi wszystkich, by trzymali się sedna sprawy i nie wprowadzali niepotrzebnych wątków.
60. Lubię przemyśleć wiele wariantów, zanim zdecyduję się na któryś z nich.
61. W dyskusjach z innymi, często okazuję się jedyną osobą obiektywną, pochodzącą do spraw bez emocji.

62. W dyskusji przyjmuję najczęściej pozycję obserwatora.
63. Lubię widzieć przełożenie bieżącego działania na szerszą, długoterminową perspektywę.
64. Kiedy coś się nie udaje, bez większego trudu przychodzi mi traktować to jako „jeszcze jedno doświadczenie”.
65. 65. Najczęściej odrzucam szalone i spontaniczne pomysły jako nieprzemysłane i nierealistyczne.
66. Uważam, że lepiej pomyśleć niż później żałować swojego wyboru.
67. Ogólnie więcej słucham niż mówię.
68. Często surowo traktuję ludzi, którzy nie potrafią przyjąć logicznego podejścia do sprawy.
69. Uważam, że najczęściej cel uświęca środki.
70. Nie mam wyrzutów sumienia, że kogoś zraniłem, jeśli w rezultacie osiągam cel.
71. Czuję się często ograniczony działaniem w ramach planów i celów strategicznych.
72. Zwykle jestem duszą towarzystwa.
73. Robię wszystko, cokolwiek sprzyja realizacji powierzonego mi zadania.
74. Szybko nuży mnie systematyczna i drobiazgowa praca.
75. Lubię analizować podstawowe założenia i zasady.
76. Zawsze interesuje mnie zdanie innych.
77. Lubię spotkania, które odbywają się według założonego planu i porządku dziennego.
78. Trzymam się z dala od tematów subiektywnych i niejednoznacznych.
79. Lubię dramatyczność i napięcie wywołane sytuacją kryzysową.
80. Często jestem uważany za człowieka chłodnego, mało wrażliwego na uczucia innych.

Za każdą odpowiedź pozytywną otrzymujesz po jednym punkcie. Odpowiedzi zaznaczone minusem nie są punktowane. Zaznacz na poniższej liście (np. otocz kółeczkiem) numer stwierdzenia, obok którego jest znak i zsumuj liczbę zakreślonych stwierdzeń.

Numery pytań testowych

	2	7	1	5
	4	13	3	9
	6	15	8	11
	10	16	12	19
	17	25	14	21
	23	28	18	27
	24	29	20	35
	32	31	22	37
	34	33	26	44
	38	36	30	49
	40	39	42	50
	43	41	47	53
	45	46	51	54
	48	52	57	56
	58	55	61	59
	64	60	63	65
	71	62	68	69
	72	66	75	70
	74	67	77	73
	79	76	78	80
Razem				
	Działacz	Refleksyjny	Teoretyk	Pragmatyk

Czy to jest dobry styl uczenia się? Tak, jest dobry, jeśli trafnie rozpoznałeś swoje preferencje. Wtedy każdy profil jest dobry. Zupełnie inną kwestią jest to, do jakich zadań i w jakich warunkach jego właściciel będzie skuteczny a w jakich mniej. Każdy ze stylów ma bowiem swoje zalety i ograniczenia.

Sprawdźmy co oznaczają Twoje wyniki.

Wpisz jeszcze raz uzyskane wyniki: z kolumny A obok litery A itd.

W wersie oznaczonym nr 1 wpisz odpowiednio uzyskany wynik pomnożony przez 5.

Uzyskamy w ten sposób wynik wyrażony w procentach.

Wynik testu

	A -----	B -----	C -----	D -----
1. Wynik pomnożony przez 5	%	%	%	%
2. Nazwa stylu	Działacz Aktywista Praktyk	Refleksyjny	Teoretyk	Pragmatyk

Jeśli zdobyłaś **mniej więcej jednakową liczbę punktów** we wszystkich czterech stylach uczenia się, to najprawdopodobniej szybko się uczysz i czynisz to na różne sposoby.

Jeśli **jeden lub dwa ze stylów uczenia się wyraźnie przeważają** w Twoim przypadku oznacza to, że będziesz lepiej przyswajała nową wiedzę i umiejętności w pewnych warunkach, a gorzej w innych. Dobrze jest wiedzieć w których.

Kwestionariusz: STYL UCZENIA SIĘ

(autor: David A. Kolb)

Instrukcja

Celem tego kwestionariusza jest ustalenie, jaka jest Twoja metoda uczenia się. Prosimy o przypisanie najwyższej rangi (najwyższej liczby punktów) tym zdaniom, które najlepiej opisują sposób, w jaki się uczysz, a niskiej rangi (najmniejszej liczby punktów) tym zdaniom, które nie charakteryzują Twojego sposobu uczenia się. Nie ma tu odpowiedzi dobrych i złych. Różne cechy charakterystyczne opisane w Kwestionariuszu są równie dobre, a wypełnienie tego Kwestionariusza ma posłużyć do opisania tego, jak się uczysz, nie zaś do oceniania Twoich umiejętności uczenia się.

W Kwestionariuszu umieszczono dwanaście zdań o różnej treści, w zależności od tego, czy jako zakończenie wybierze się punkt a, b, c czy d. Przy zakończeniu zdania, które najlepiej opisuje Twój sposób uczenia się, postaw cyfrę **4**; przy zdaniu, które jest następne w kolejności - cyfrę **3**; cyfrę **2** - przy takim zakończeniu zdania, które jeszcze słabiej opisuje Twój styl uczenia się; a cyfrę **1** - przy zdaniu, które w najmniejszym stopniu opisuje Twój sposób uczenia się. Różne zakończenia tego samego zdania nie mogą mieć tych samych rang.

Przykład:

Kiedy uczę się czegoś:

2

a) jestem szczęśliwy.....

1

b) jestem szybki.....

3

c) myślę logicznie.....

4

d) jestem uważny.....

1. Kiedy uczę się czegoś:

- a) lubię, gdy porusza to moje uczucia.....
- b) lubię obserwować i słuchać co się dzieje.....
- c) lubię rozmyślać o różnych sprawach i analizować je.....
- d) lubię robić coś, działać.....

2. Najwięcej mogę się nauczyć kiedy:

- a) zaufam swojej intuicji i uczuciom.....
- b) słucham i obserwuję uważnie.....
- c) logicznie rozumiem.....
- d) pracuję ciężko i widzę rezultaty.....

3. W czasie uczenia się czegoś:

- a) angażuje się emocjonalnie i silnie reaguje na to czego się uczę.....
- b) odnoszę się do tego spokojnie i z rezerwą.....
- c) mam tendencję do pojmowania rzeczy rozumowo.....
- d) czuje się za wszystko odpowiedzialny.....

4. Uczę się czegoś poprzez:

- a) odczuwanie.....
- b) obserwację.....
- c) myślenie.....
- d) działanie.....

5. Kiedy uczę się czegoś:

- a) jestem otwarty na nowe doświadczenia.....
- b) przyglądam się wszystkim aspektom zagadnienia.....
- c) lubię analizować zagadnienia i badać ich szczegółowe aspekty.....
- d) lubię eksperymentować.....

6. W czasie uczenia się czegoś:

- a) wierzę swojej intuicji
- b) obserwuję.....
- c) myślę logicznie.....
- d) jestem aktywny.....

7. Najwięcej mogę się nauczyć dzięki:

- a) osobistym kontaktom z ludźmi
- b) obserwacji.....
- c) spójnej teorii.....
- d) możliwości sprawdzenia i zastosowania wiedzy w praktyce.....

8. Kiedy uczę się czegoś:

- a) czuję się w to osobiście zaangażowany.....
- b) zanim podejmę działania potrzebuję czasu do namysłu.....
- c) lubię opierać się na różnych teoriach.....
- d) lubię widzieć rezultaty mojej pracy.....

9. Najwięcej mogę się nauczyć:

- a) kiedy zaufam swoim odczuciom.....
- b) zdam się na własną obserwację.....
- c) w oparciu o własne koncepcje i pomysły.....
- d) kiedy sam mogę wszystko wypróbować.....

10. W czasie uczenia się czegoś:

- a) jestem osobą nastawioną na akceptację
- b) jestem osobą chłodną i z rezerwą.....
- c) jestem osobą racjonalną.....
- d) jestem osobą odpowiedzialną.....

11. Kiedy uczę się czegoś:

- a) bardzo się we wszystko angażuję.....
- b) lubię obserwować.....
- c) oceniam i wydaję opinie.....
- d) lubię być aktywny.....

12. Najwięcej mogę się nauczyć kiedy:

- a) nastawię się na bezstronny odbiór.....
- b) jestem ostrożny i poddaję w wątpliwość.....
- c) dokonuję analizy koncepcji i pomysłów.....
- d) stosuję rozwiązania w praktyce.....

ARKUSZ WYNIKÓW

Wpisz rangi jakie przypisałeś poszczególnym zdaniom w tabelę a następnie podsumuj liczby każdej z kolumn:

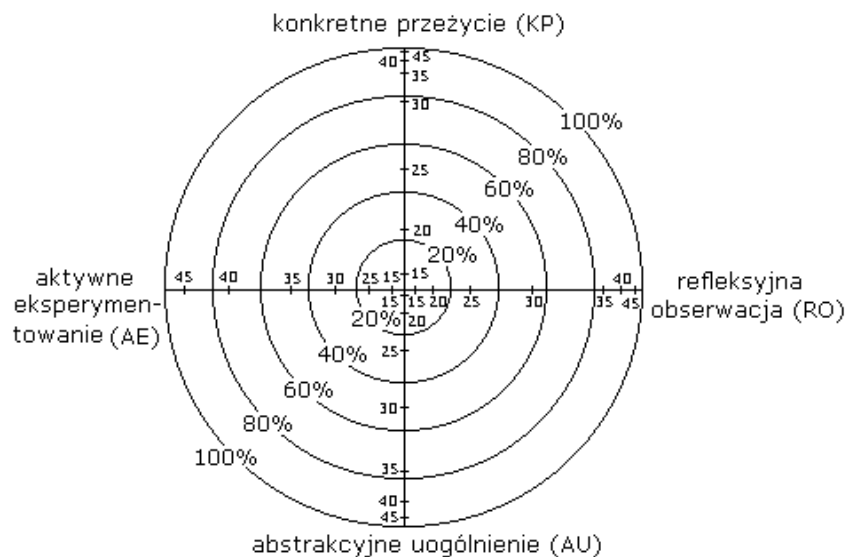
Odpowiedzi (Skale) Nr zdania	a (KP)	b (RO)	c (AU)	d (AE)
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
11				
12				
Suma:				

Otrzymaś wyniki w zakresie czterech wymiarów:

- konkretnego przeżycia (KP)
- refleksyjnej obserwacji (RO)
- abstrakcyjnego uogólniania (AU)
- aktywnego eksperymentowania (AE)

Następnie wyniki należy przenieść na wykres i zaznaczyć otrzymaną liczbę punktów przy każdym z wymiarów.

CYKL UCZENIA SIĘ

Punkty można połączyć liniami ciągłymi. Uzyskany kształt pokaże Ci, którego sposobu uczenia używasz najczęściej, a którego najrzadziej. Sposoby te są zarazem stadiami czteroelementowego cyklu uczenia się. Różne osoby ucząc się, startują z różnych punktów cyklu. Efektywne uczenie się wymaga jednak przejścia przez wszystkie stadia. Często w czasie uczenia się dochodzi do wielokrotnego powtórzenia cyklu.

Kwestionariusz wielorakiej inteligencji

Wypełnij poniższy kwestionariusz, przypisując wartość liczbową każdemu stwierdzeniu, które twoim zdaniem jest prawdziwe w odniesieniu do ciebie. Jeśli w pełni się z nim zgadzasz, postaw cyfrę 5. Jeżeli sądzisz, że nie masz z nim nic wspólnego - wstaw 0. Użyj cyfr od 5 do 0, aby określić stopień prawdziwości poszczególnych stwierdzeń. Wyniki wpisz w odpowiednie pola dla każdego typu inteligencji, a następnie wypełnij koło wielorakiej inteligencji.

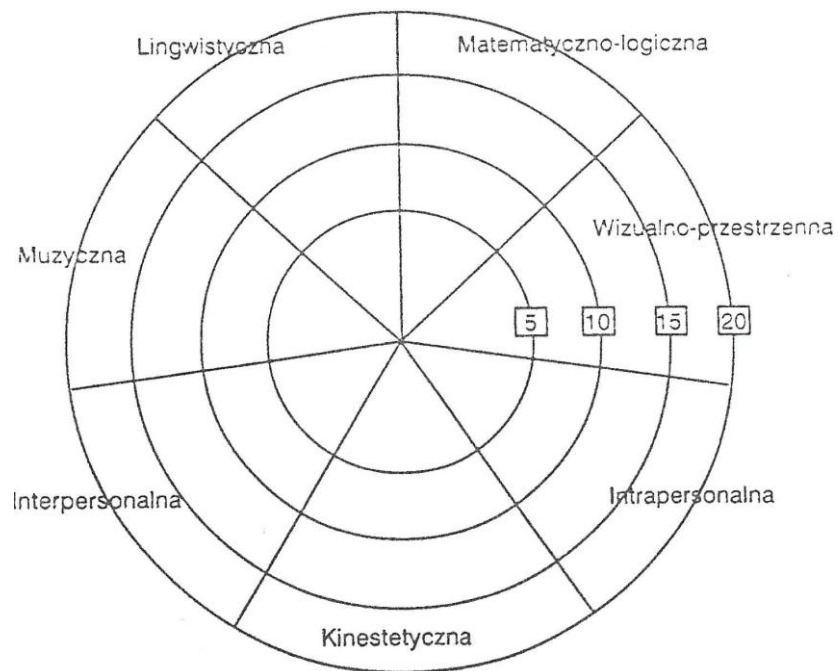
1. Posiadam uzdolnienia manualne
2. Posiadam dobre wyczucie kierunku
3. Posiadam naturalną umiejętność rozwiązywania sporów między przyjaciółmi
4. Łatwo zapamiętuję słowa piosenek
5. Potrafię wyjaśniać w prosty sposób trudne zagadnienia
6. Robię wszystko krok po kroku
7. Dobrze znam samego siebie i rozumiem, dlaczego postępuję tak, a nie inaczej
8. Lubię ćwiczenia grupowe i spotkania towarzyskie
9. Dobrze uczę się, słuchając wykładów i wywodów innych ludzi
10. Słuchając muzyki, doznaję zmian nastroju
11. Lubię krzyżówki, łamigłówki i problemy logiczne
12. Tablice, zestawienia i pomoce wizualne odgrywają dla mnie ważną rolę podczas uczenia się
13. Jestem wrażliwy na nastroje i uczucia otaczających mnie ludzi
14. Najlepiej uczę się, kiedy muszę wziąć się w garść i zrobić coś samemu
15. Zanim zechcę się czegoś nauczyć, muszę zobaczyć, jaką będę miał z tego korzyść
16. Podczas nauki i rozmyślań lubię spokój i samotność
17. Potrafię usłyszeć poszczególne instrumenty w złożonych utworach muzycznych
18. Łatwo przychodzi mi wywołanie w wyobraźni zapamiętanych i wymyślonych obrazów
19. Posiadam bogaty język i potrafię się nim posługiwać
20. Lubię robić notatki
21. Posiadam dobre poczucie równowagi i lubię ruch fizyczny
22. Potrafię dostrzegać strukturę przedmiotów i związki między różnymi rzeczami
23. Potrafię pracować w zespole i korzystać z cudzych doświadczeń
24. Jestem dobrym obserwatorem i często zauważam rzeczy uchodzące uwadze innych
25. Często bywam niespokojny
26. Lubię pracować lub uczyć się niezależnie od innych
27. Lubię komponować muzykę
28. Potrafię radzić sobie z liczbami i problemami matematycznym

**KLUCZ DO KWESTIONARIUSZA WIELORAKIEJ
INTELIGENCJI**

typy inteligencji	stwierdzenia	suma punktów
Lingwistyczna	5 9 19 20	
	Punkty
Matematyczno- logiczna	6 11 22 28	
	Punkty
Wizualno- przestrzenna	2 12 18 24	
	Punkty
Muzyczna	4 10 17 27	
	Punkty
Interpersonalna	3 8 13 23	
	Punkty
Intrapersonalna	7 15 16 26	
	Punkty
Kinestetyczna	1 14 21 25	
	Punkty

Koło wielorakiej inteligencji

Wpisując uzyskane wyniki na okręgach w polach odpowiadających poszczególnym typom inteligencji! I zaciemniając pola o najwyższych wynikach, otrzymasz graficzny obraz rozkładu swoich typów inteligencji zgodnie z teorią Howarda Gardnera.

Sposoby uczenia się

Temat: Jak się uczyć?

1. Cele: uczeń:

- rozumie proces uczenia się
- rozumie, że uczenie się jest sztuką, którą można i warto opanować
- wie, że trudności napotymane w procesie uczenia się można rozwiązać, trzeba je jednak najpierw zidentyfikować
- zna style uczenia się

2. Metody: pogadanka, burza mózgów, praca z tekstem

3. Formy pracy: zbiorowa, grupowa.

4. Środki dydaktyczne: kartki papieru, pisaki, karty pracy

5. Tok lekcji:

A) – nauczyciel rozdaje dla każdego ucznia arkusz z pytaniami (test: „Czy potrafię się uczyć”)

„Czy potrafię się uczyć?”

Jeśli chcesz sprawdzić, czy naprawdę potrafisz się uczyć, odpowiedź na pytania, zaznaczając odpowiedzi „tak”, „nie” lub „?” zgodnie z pierwszą myślą, jaka Ci przychodzi do głowy.

Lp.	Pytanie	Tak	Nie	Nie mam zdania
1	W czasie odrabiania lekcji dość często szukam ołówka, słownika, gumki czy innych drobiazgów i w ten sposób przerywam uczenie się			
2	Staram się odrabiać wszystkie lekcje w tym samym dniu, w którym są zadane			
3	Lekcje odrabiam wtedy, kiedy mam czas, tak trochę, „z doskoku”			
4	Mam swoje sposoby na opanowanie tego, czego trzeba się nauczyć			
5	Wypracowania piszę od razu na czysto, bo rzadko w nich coś poprawiam			
6	Moje zapamiętywanie zależy od tego, ile razy powtórzę to, czego się uczę			
7	Uczę się danego przedmiotu dopiero w dzień poprzedzający lekcję, aby nie zapomnieć tematów i mieć wszystko na „świeżo”			
8	Robię notatki, podkreślam, wywieszam plansze, aby mieć			

	trudne treści przed oczami.			
9	Obserwuję, że mam kłopoty z koncentracją, łatwo się rozpraszam			
10	W trakcie uczenia się mam mnóstwo różnych skojarzeń			
11	Przed ważną klasówką zarywam noce, aby się dobrze przygotować			
12	Od jakiegoś czasu pisze sobie plan tego, co mam zrobić w tygodniu lub danego dnia			
13	Biorę się do nauki dopiero w ostatniej chwili, gdy mam „nóż na gardle”			
14	Uczę się, staram się zrozumieć to, czego się uczę			
15	Nawet gdy się czegoś dobrze nauczę, to zwykle mam problemy z odpowiedzią, gdy jestem pytany(a)			

Po wypełnieniu testu przez uczniów (lub na koniec lekcji) rozdajemy im klucz do interpretacji wyników:

Klucz do testu – „Czy potrafię się uczyć?”

Za każdą odpowiedź „tak” na pytania: 2,4,6,8,12,14 policz sobie 10 punktów.

Za każdą odpowiedź „nie” na pytania: 1,3,5,7,13,15, policz sobie 10 punktów.

Za każdą odpowiedź „?” policz sobie 5 punktów.

Podsumuj punkty i sprawdź, co to może oznaczać.

100 – 150 punktów: Jeśli nie pomyliłeś(aś) się w obliczeniach, to naprawdę potrafisz się uczyć. Wiesz lub wyczuwasz, jak uczyć się skutecznie. Jeśli w praktyce wykorzystujesz tę wiedzę, to jesteś dobrym uczniem. A może czytałeś(aś) już jakąś lekturę na ten temat i stąd tak doskonale rezultaty?

50 – 99: punktów: Twoja umiejętność uczenia się jest dobra. Potrafisz pracować tak, aby uczyć się z dobrym rezultatem. Masz jednak pewne słabe punkty, na które warto zwrócić uwagę. Może Ci pomóc zapoznanie się z zagadnieniami dotyczącymi sposobów uczenia się.

9 – 49: punktów: Twoja umiejętność uczenia się pozostawia wiele do życzenia. Może stosowane przez Ciebie techniki uczenia się wcześniej wystarczały, ale teraz warto podjąć trud zgłębienia wiedzy o tym, jak uczyć się skutecznie. Wtedy z pewnością okaże się, że nie masz słabej pamięci, a oceny mogą być lepsze.

B) – Burza mózgów: uczniowie dzielą się na 4-5 osobowe grupy i wypisują na kartkach, jakie czynniki pozytywnie, a jakie negatywnie wpływają na ich uczenie się.

Uczniowie wyjaśniają sobie nawzajem, jak sobie radzą i jak starają się skutecznie uczyć. (Należy zwrócić uwagę, że każdy uczeń jest indywidualny i że każdy ma w tym względzie bardzo różne doświadczenia i na pewno odnosi sukcesy w przezwyciężaniu trudności).

Nauczyciel na tablicy wypisuje podawane przez uczniów czynniki wpływające na skuteczne uczenie się. Umieszcza je w dwóch kolumnach: czynniki pozytywne i negatywne. Uczniowie wyjaśniają swoje pomysły.

C) – Nauczyciel zapoznaje uczniów ze stylami uczenia się.

Spotkanie II (cztery godziny)

Temat: Przygotowanie metodyczne nauczyciela do pracy z dziećmi.

Praca wychowawczo – dydaktyczna z dziećmi w przedszkolu i w szkole, jeśli ma przynieść maksymalne efekty, musi charakteryzować się ciągłością i systematycznością. Z tego też względu każdy nauczyciel powinien się do niej przygotować.

Podstawową sprawą w rzetelnym przygotowaniu się nauczyciela do zajęć w przedszkolu czy szkole jest znajomość podstawy programowej oraz realizowanego programu nauczania i to nie tylko dla grupy czy klasy z którą nauczyciel pracuje aktualnie, ale także dla kolejnych roczników. Jest to konieczne, aby zapewnić ciągłość oddziaływań dydaktyczno – wychowawczych oraz indywidualizować poczynania w stosunku do różnych dzieci. Drugim istotnym warunkiem określającym przygotowanie nauczyciela do pracy jest znajomość grupy dziecięcej i poszczególnych jej członków, ich potrzeb i możliwości. Ma to znaczenie dla właściwego doboru treści pracy z dziećmi raz sposobów ich realizacji, doboru środków dydaktycznych i zadań stawianych dziecku do rozwiązania. Kolejnym warunkiem dobrego przygotowania nauczyciela do zajęć z dziećmi jest dobór treści wychowania oraz odpowiedniej metody czy techniki jaką dzieci posłużą się przy rozwiązywaniu postawionego zadania, przemyślenia i przygotowania pomocy dydaktycznych najodpowiedniejszych do wybranej metody oraz bardzo staranne przemyślenie organizacji pracy.

Przygotowanie nauczyciela do pracy ma trojaki charakter : metodologiczny, merytoryczny i metodyczny. Przygotowanie nauczyciela od strony metodycznej polega na przemyśleniu budowy zajęć, określeniu zadań dydaktycznych i wychowawczych, jakie będą realizowane, doborze metod i form organizacyjnych oraz opracowaniu scenariusza zajęć.

Od nauczycieli wymaga się, aby opracowywali konspekty zajęć, które mają prowadzić.

Konspekt obejmuje zwykle takie punkty jak:

- temat zajęcia,
- cele operacyjne czyli przewidywane umiejętności i zakres zdobytej wiedzy po zakończeniu zajęcia,
- rejestr metod i środków dydaktycznych,
- formy organizacyjne pracy z dzieckiem
- przebieg zajęć

Część I

Wspólne omówienie konspektu zaprezentowanego przez trenera, dyskusja powiązana z wyrażaniem opinii na temat niniejszego materiału, propozycje innych rozwiązań metodologicznych

Pomoce dydaktyczne: rzutnik multimedialny, wzorcowy, przykładowy konspekt zajęć.

Część II

Uczestnicy warsztatów przystępują do pisania scenariuszy zajęć zintegrowanych w ustalonych grupach. Prezentują przygotowane pomoce i środki dydaktyczne, dzielą się swoimi przemyśleniami co do realizowanych celów oraz treści, metod i form jakie mają możliwość zastosować. W razie potrzeby trener służy pomocą i radą w realizowanym projekcie zajęć.

Gdy wszystkie grupy zakończą swą pracę, przystępują kolejno do prezentacji przygotowanych zajęć. Niektóre ich fragmenty, zwłaszcza dotyczące zastosowania metod aktywizujących mogą być przeprowadzone w formie symulacji z grupą. Wszyscy uczestnicy warsztatów mają możliwość obejrzenia pomocy dydaktycznych, w tym także kart pracy przygotowanych przez kolegów. Jeśli zachodzi taka potrzeba trener udostępnia komputer i rzutnik.

Każdy uczestnik warsztatów stara się ocenić prezentowany scenariusz, podkreśla jego zalety i wady, może zaproponować także swoją sugestię co do poszczególnych jego elementów. Swoją opinię zamieszcza na kartce z tematem danego scenariusza.

Po zakończonej prezentacji wszystkich tematów, trener zbiera od uczestników (anonimowe) kartki do pudełek i przystępuje do ich głośnego odczytania. Po usłyszeniu opinii kolegów, autorzy projektu mogą bronić swoich pomysłów lub zgodzić się z ich decyzją.

Zadaniem trenera jest ocena czy zajęcia są przygotowane prawidłowo pod względem metodycznym.

Trener dziękuje uczestnikom za udział i zaangażowanie.

Na koniec przedstawiciele poszczególnych grup przystępują do losowania tematów scenariuszy zajęć, które będą wspólnie przygotowywać na kolejnym spotkaniu. Uczestnicy przygotowują środki i pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji wylosowanego tematu, mają też możliwość pogłębienia wiedzy merytorycznej w owym zakresie.

Przykładowe tematy (trener może proponowaną tematykę modyfikować lub całkowicie zmienić, sam też określa dla jakiej grupy wiekowej będą one przygotowane)

- „Jestem wzorowym pieszym”
- „Trzy stany skupienia wody”
- „Tradycje i zwyczaje wielkanocne”

- „Nasi milusińscy – czyli zwierzęta domowe”

Proponowane środki i materiały dydaktyczne:

- Plansza lub modele znaków drogowych, sylwety sygnalizatorów świetlnych, światła i opaski odblaskowe, wiersze, zagadki i piosenka o tematyce komunikacyjnej
- Przybory i narzędzia i środki niezbędne do przeprowadzenia eksperymentu obrazującego przechodzenie wody ze stanu ciekłego w lotny (naczynie z wodą, czajnik lub grzałka, talerz płaski i głęboki, gumowe rękawice), plansza obrazująca obieg wody w przyrodzie, zagadki
- Symbole świąt Wielkanocnych: jajko, baranek, bukszpan, bazie, zajaczek itd., wiersze, piosenki i zagadki o tematyce wielkanocnej
- Zdjęcia, pocztówki, obrazki, multimedialna encyklopedia zwierząt, obrazki przedstawiające przybory do pielęgnacji zwierząt itd., książki poświęcone owej tematyce, piosenka, wierszyk i zagadki

Trener przypomina, że scenariusz zajęć zintegrowanych dotyczy wszystkich obszarów wiedzy, zatem mile będą widziane propozycje zadań matematycznych oraz prac plastycznych, czy ćwiczeń muzyczno-ruchowych.

Techniki aktywizujące (do wyboru)

TECHNIKA SYMULACJA

(6-9 lat)

Symulacja polega na:

- naśladowaniu rzeczywistości,
- ćwiczeniu najbardziej efektywnych zachowań w bezpiecznych warunkach.

Rozwija umiejętność (zależnie od tematu działania):

- rozmowy telefonicznej,
- nadawania paczki na pocztę,
- nakrywania do stołu.

Temat **Nabywanie umiejętności w symulowanej sytuacji**

Materiały (zestaw uzależniony jest od tematyki problemu symulacji)

- Do wykonania rekwizytów
- Problem symulacji zapisany na tablicy

Przebieg

1. Wybranie problemu do symulacji (biorąc pod uwagę umiejętności, możliwości i etap rozwojowy uczniów).
2. Określenie celów (co to działanie ma dać uczniom – jakie zdobędą umiejętności i postawy; natomiast ze strony nauczyciela – czy symulacja ma być wprowadzeniem do tematu, czy utrwaleniem poznanych wiadomości).
3. Zbudowanie scenariusza, czyli przydział ról – bardzo dokładnie uszczegółowionych ze względu na brak tekstu roli; są fakty, które uczniowie przedstawiają własnymi słowami i zachowaniami.
4. Sprawdzenie, czy role, reguły i cele gry są uczniom znane.
5. Ustalenie i przygotowanie rekwizytów. Im młodsza grupa wiekowa, tym rekwizyty bardziej wskazane.
6. Właściwa symulacja, czyli odegranie scenki. W trakcie symulacji należy powstrzymać się od poprawiania i narzucania swojego zdania.
7. Omówienie przebiegu symulacji powinno obejmować odpowiedzi na następujące pytania:
 - Co było problemem naszego działania?

- Czy był on dla Ciebie łatwy, czy trudny?
- Co myślałeś, co czułeś, kiedy...?
- Które zadanie było najtrudniejsze?
- Czego chciałbyś się jeszcze nauczyć?
- Jak inaczej można było rozwiązać ten problem?

Przykłady problemów do symulacji

- Sytuacje zagrożenia, np. pożar – telefon do straży pożarnej, ewakuacja szkoły.
- Jestem świadkiem utraty przytomności przez starszą osobę - udzielam pomocy, dzwonię po pogotowie
- Jestem gościem w restauracji – zamawiam posiłek, proszę o rachunek.
- Wręczanie i przyjmowanie prezentów, składanie życzeń.
- Zaproszenie do tańca.

TECHNIKA WRZUĆ STRACH DO KAPELUSZA

(7 - 9 lat)

Metoda do zastosowania przy rozpoczynaniu pracy z nową grupą. Daje możliwość wypowiedzenia się członkom grupy na temat obaw. Integruje grupę, buduje wzajemne zaufanie oraz uczy akceptacji.

TEMAT Jesteśmy grupą. Szanujemy się wzajemnie

Materiały

- Kartki i długopisy
- Kapelusz lub koszyk, miska itp.

Przebieg

1. Dzieci zajmują miejsca w kręgu.
2. Nauczyciel rozdaje każdemu dziecku po jednej małej kartce papieru z rozpoczętym zdaniem, np.: *W tej grupie boję się, że...*
3. Dzieci kończą rozpoczęte zdania.
4. Wrzucenie wszystkich kartek do kapelusza i wymieszanie ich.
5. Dzieci losują dowolne kartki, odczytują wszystkim ich treść i próbują przekazać, co czuł autor, wskazując swoje obawy.
6. Rozmowa podsumowująca.

Uwagi i sugestie

- Kartki powinny być napisane przez wszystkich, także przez nauczyciela.
- Nazwanie swoich obaw i wrzucenie ich do kapelusza powoduje wizualne pozbycie się lęków.
- Następnym działaniem mogłoby być opracowanie KONTRAKTU, polegające na ustaleniu i zaakceptowaniu norm dla całej grupy. Ważnym źródłem informacji o obawach grupy będą karteczki z kapelusza. Przy tworzeniu kontraktu warto je mieć w pamięci w celu niwelowania obaw.

TECHNIKA KWIAT GRUPOWY

(6 - 9 lat)

- To zabawa, której celem jest wzajemne lepsze poznanie się i zebranie istotnych informacji o sobie, a także o grupie.
- Ułatwia wzajemną komunikację.
- Służy autoprezentacji.
- Wskazuje, że jesteśmy do siebie podobni i różnimy się.
- Wskazuje nasze silne strony.
- Daje poczucie akceptacji grupy.

TEMAT **Poznajemy siebie w grupie**

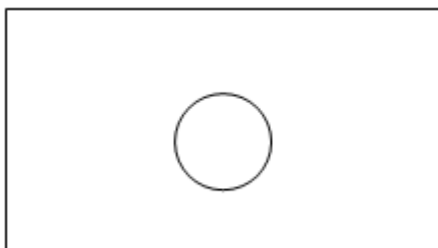
"Kwiat grupowy" można zastosować w okresie wiosny, obserwując, siejąc, sadząc kwiaty, a przy okazji można stworzyć wspólną dekorację.

Materiały

- Arkusze papieru
- Pisaki

Przebieg

1. Podział dzieci na grupy.
2. Zajęcie miejsc przy stolikach, na których leżą arkusze papieru z narysowanym środkiem kwiatu.

3. Rysowanie przez uczestników grupy tyłu płatków kwiatu, ile jest osób w grupie.
4. Rozmowa i wpisywanie przez dzieci w swój płatek tego, jacy są, co lubią robić i czym różnią się od innych członków grupy.
5. Po ustaleniu wpisanie do części środkowej kwiatu cech wspólnych dla wszystkich.
6. Prezentacja; omówienie i pokaz swojego zespołowego kwiatu.
7. Wycinanie kwiatu, wieszanie go na przygotowanym wcześniej plakacie pt. *Łąka*.
8. Prezentacja całego zespołu.

Uwagi i sugestie

- W młodszych grupach wiekowych kwiat może opisywać nauczyciel lub dzieci mogą rysować.
- Integrację warto mieć na uwadze na początku roku szkolnego w sytuacji tworzenia się nowych zespołów. W tym przypadku "kwiat grupowy" spełnia rolę prezentacji siebie, swoich silnych stron, wskazania tego, że jesteśmy do siebie podobni, a zarazem różni i co warto w sobie cenić.
- Można powtórzyć zabawę w innych układach grup - kwiaty będą miały inną zawartość

TECHNIKA ĆWIERĆLAND

(6 - 9 lat, 4 - 5 lat - z rodzicami)

- Wyzwała wspólne pozytywne przeżycia, pobudza do współpracy i integracji.
- Wywodzi się z pedagogiki zabawy, a opiera się na opowieści o czterech krajach, tzw. landach.
- W przedstawionej propozycji kraje to cztery środowiska: morze, góry, wieś i miasto.
- Opowieść w tym przypadku dotyczyć będzie czterech przykładowych środowisk, w których spędza się wakacje.

TEMAT Wyruszamy na wakacje

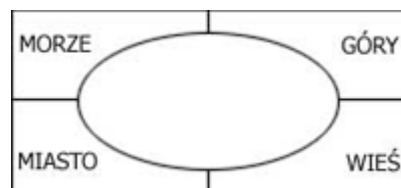
Zabawę można zastosować pod koniec roku szkolnego w grupie "0" oraz w kl. I-III

Materiały:

- Krepina w 4 kolorach
- Karteczki w 4 kolorach
- 4 arkusze szarego papieru
- Spinacze, zszywacze, klej, nożyczki, mazaki, pisaki
- Rekwizyty symbolizujące 4 środowiska: morze, góry, wieś i miasto

Przebieg

1. Zapowiedź zabawy - Wyruszamy na wakacje.
2. Losowanie biletów (karteczek w 4 kolorach).
3. Dobór dzieci w zespoły, podróż przy muzyce, odszukanie odpowiedniego miejsca letniego wypoczynku - zgodnie z kolorem i symbolem:

- kolor niebieski - morze
 - kolor zielony - wieś
 - kolor czerwony - miasto
 - kolor żółty – góry
4. Dekorowanie swojego terytorium kolorowymi papierami, rekwizytami.
 5. Wykonanie stroju dla siebie. Prezentacja grup przy muzyce.
 6. Opowieść nauczyciela o nadchodzących wakacjach, różnych miejscach i sposobach spędzania czasu.
 7. Omówienie sposobu spędzania wakacyjnego czasu w poszczególnych środowiskach.
 8. Prezentacja. Przedstawienie czynności za pomocą gestów w formie zagadek.

9. Opracowanie w landach kontraktów na dużych arkuszach papieru:
Jak spędzać wakacyjny czas w bezpieczny sposób? Zastosowanie mazaków, kolorowych gazet, kleju.
10. Prezentacja kontraktów.
11. Zabawa ruchowa przy muzyce - zaproszenie do pociągu dzieci z biletem w wyznaczonym przez nauczyciela kolorze. Powstanie pociągu giganta. Połączenie czterech zespołów. Odwiedzanie landów, wspólna pantomimiczna zabawa.

Inna propozycja tematu: Zimowe dyscypliny sportowe.

TECHNIKA GRAFFITI

(klasa III)

Umożliwia:

- stwarzanie i wzmacnianie dobrego klimatu w grupie,
- rozwijanie twórczego myślenia,
- twórcze rozwiązywanie problemów.

TEMAT **Udana wycieczka**

Materiały

- Karty z napisami:

Zapewniamy, że...

Proponujemy, aby...

Na pewno będziemy...

Mamy nadzieję, że nie zabraknie...

Wszystkim życzymy...

- Kolorowe karteczki

Przebieg

1. Na tablicy zapisany jest temat: *Ustalamy zasady udanej wycieczki*
Poniżej duże arkusze papieru z niedokończonymi zdaniami:

Zapewniamy, że...	Na pewno będziemy...	Wszystkim życzymy...

Proponujemy, aby...

Mamy nadzieję, że nie zabraknie...

2. Uczniowie otrzymują po 5 (w pięciu kolorach) samoprzylepnych (większych) karteczek i informację, aby zapisali na każdej uzupełnienie do poszczególnych zdań, a następnie umieścili swoje propozycje na właściwej planszy.
3. Po zakończeniu pracy nauczyciel głośno odczytuje propozycje i porządkuje informacje na planszach (powtarzające się propozycje umieszcza w jednym słupku).
4. Uczniowie ponownie odczytują ustalone zasady i podejmują zobowiązania o ich przestrzeganiu. Każdy składa swój podpis.

TECHNIKA KARUZELA

(klasa III)

- Pozwala na wzajemne uczenie się.
- Doskonali uważne słuchanie.
- Rozwija pamięć i koncentrację uwagi.
- Pozwala na wdrażanie do pracy z tekstem.

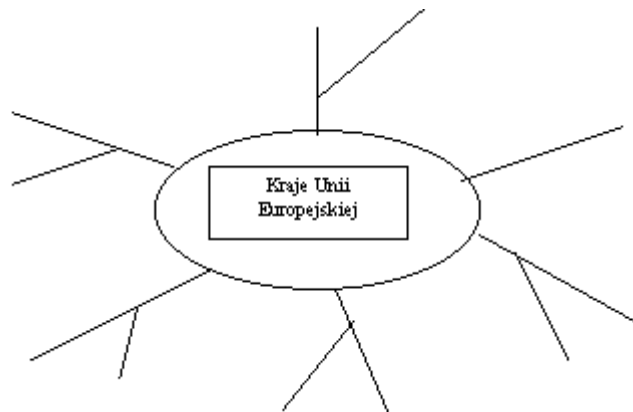
TEMAT To wiem o krajach Unii Europejskiej

Materiały

- Kartki dla każdego ucznia z krótką informacją o krajach Unii Europejskiej (mogą się powtarzać)
- Mapa Europy
- Pisaki, duże arkusze papieru, kredki itp.

Przebieg

1. Uczniowie losują kartki z informacjami.
2. Każdy zapoznaje się z wylosowanym tekstem.
3. Uczniowie ustawiają się w dwóch kręgach twarzami do siebie (pary), przekazują sobie informacje, w określonym czasie na sygnał przesuwiają się o jedną osobę w lewo i sytuacja powtarza się tak długo, aż spotkają się ponownie w parach, w których rozpoczęli zabawę.
4. Po wymianie informacji uczniowie tworzą dwie grupy (dzieci z kręgu zewnętrznego to I grupa, a dzieci z kręgu wewnętrznego II grupa). W tych grupach tworzą mapę mentalną "Państwa Unii Europejskiej", korzystając informacji uzyskanych od kolegów.

5. Prezentacja wykonanych plakatów i korekta przez ekspertów, którzy informacje przekazywali.

Załącznik nr 1

Przykładowe kartki z informacjami o krajach Unii Europejskiej:

<p style="text-align: center;">Hiszpania</p> <p style="text-align: center;"><i>Stolica i największe miasto: Madryt</i> <i>Język urzędowy: hiszpański</i> <i>Jednostka monetarna: peseta</i> <i>Graniczy z: Portugalią, Francją, Andorą, Gibraltarem i Marokiem</i> <i>Święto narodowe: 12 października (odkrycie Ameryki 1492 r.)</i></p> <p>Rolnictwo: Na wyżynnej Mesecie uprawia się pszenicę i jęczmień. Na wilgotniejszych terenach uprawia się kukurydzę, a tam, gdzie jest możliwe nawadnianie - ryż. Owoce cytrusowe, figi i migdały rosną na terenach śródziemnomorskich, natomiast gaje oliwne zajmują suche obszary na południu kraju.</p>
<p style="text-align: center;">Francja</p> <p style="text-align: center;"><i>Stolica i największe miasto: Paryż</i> <i>Język urzędowy: francuski</i> <i>Jednostka monetarna: frank</i> <i>Graniczy z: Belgią, Luksemburgiem, Niemcami, Szwajcarią, Włochami, Andorą, Monako i Hiszpanią</i> <i>Święto narodowe: 14 lipca (rocznica zburzenia Bastylii 1789 r.)</i></p> <p>Rolnictwo: Na północy uprawia się pszenicę, ziemniaki, jęczmień i buraki cukrowe. Duże obszary kraju zajmują winnice. Rozpowszechniona jest hodowla bydła. W górach wypasa się owce. Na terenie całego kraju wytwarza się różne gatunki sera.</p>

TECHNIKA KULA ŚNIEGOWA

(klasa III)

- Jej istota to przechodzenie od pracy indywidualnej do pracy w grupie. (Z małej kuli śniegowej "lepi się" coraz większe). Każde dziecko ma możliwość zaprezentowania zdania na dany temat.
- Pozwala na rozwijanie umiejętności poszukiwania wspólnych znaczeń i ustalanie wspólnego stanowiska, negocjacji.

TEMAT Co to znaczy być uprzejmym?

Materialy

- Karteczki - małe
- Kartki A4
- Pisaki

Przebieg

1. Dzieci siedzą w kręgu, otrzymują małą karteczkę.
2. Nauczyciel podaje zadanie: *Spróbuj zapisać, co rozumiesz przez określenie "uprzejmy".*
3. Etapy pracy:
 - Uczniowie indywidualnie zapisują swoje stanowisko na karteczce.
 - Następuje utworzenie par i porównanie efektów pracy indywidualnej, wybór i zapisanie elementów wspólnych.
 - Pary łączą się w czwórki, ponowna analiza efektów pracy i wybór wspólnych elementów.
 - W tym etapie powstają ósemki, które wykonują czynności jak wyżej.
 - Przedostatni etap to szesnastki, które znowu szukają wspólnych elementów i je zapisują.
 - Ostatni etap to prezentacja zdefiniowanego pojęcia na forum klasy.

Propozycja innego tematu: Co to znaczy być asertywnym?

TECHNIKA MAPA POJĘCIOWA

(6 - 9 lat)

(mentalna, mózgu, myśli, pamięci)

- Służy do wizualnego opracowania pojęcia z wykorzystaniem rysunków, symboli, wycinków, słów i haseł.
- Za jej pomocą można definiować, tworzyć pojęcia, planować działania.
- Wpływa na lepsze uczenie się pojęć.

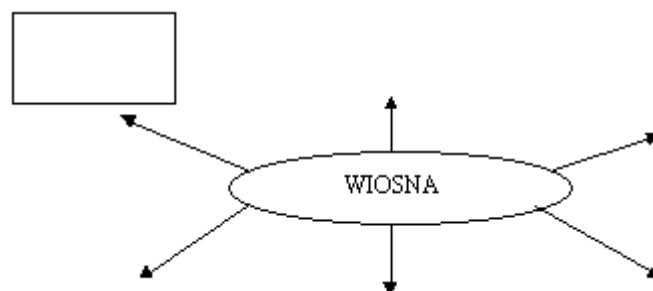
TEMAT Wiosna

Materiały

- Arkusze papieru
- Czasopisma z ilustracjami o tematyce wiosennej
- Kartki, nożyczki, pisaki, klej

Przebieg

1. Przedstawienie tematu.
2. Rozdanie arkuszy papieru z zapisanym hasłem.

3. Wyjaśnienie zadania.
4. Wybieranie z czasopism ilustracji charakterystycznych dla wiosny (wycinanie lub wydzieranie).
5. Tworzenie (indywidualnie lub w grupach) na arkuszach papieru mapy pojęciowej - przyklejanie ilustracji, dorysowywanie elementów.
6. Rozwieszenie prac w wyznaczonym miejscu.
7. Prezentacje.
8. Wspólne określenie najistotniejszych cech pojęcia

Propozycja innego tematu: Ekologia

PROJEKT

(klasa III)

Metoda projektu powstała na przełomie XIX i XX w. jako alternatywa dla nauczania tradycyjnego. Za jej twórcę uważa się W. H. Kilpatrika (USA). Dzięki niej istnieje możliwość stwarzania warunków, w których uczniowie zdobywają wiedzę samodzielnie poprzez: formułowanie problemu, planowanie sposobu jego rozwiązania oraz samodzielne rozwiązanie. Bardzo istotne według autora metody było założenie, że uczniowie mają działać w warunkach zbliżonych do tych, jakie spotkają w dorosłym życiu.

Ze względu na cele projektów wyróżniamy:

- projekty badawcze - to projekty, których cele ukierunkowane są głównie na zbadanie jakiegoś zjawiska lub zbadanie stanu rzeczy na dany temat
- projekty techniczne - to projekty, które pozwalają uczniowi przyswoić podstawy wiedzy technicznej, mogą mieć charakter projektu konstrukcyjnego
- projekty-przedsięwzięcia - to projekty, których celem jest podjęcie jakiegoś działania, zorganizowanie przedsięwzięcia na terenie szkoły lub w najbliższym środowisku

Praca metodą projektu umożliwia rozwijanie wielu umiejętności:

- Współpracy w grupie
- Podejmowania decyzji
- Wyrażania własnych poglądów
- Uważnego słuchania opinii innych
- Dzielenia się w grupie rolami i zadaniami
- Dokonywania samooceny
- Wdrażania do wystąpień publicznych

TEMAT Dzień Matki w naszej klasie

Materiały

- Karteczki
- Arkusze szarego papieru ze schematem gwiazdy (np.4)
- Pisaki - mazaki

Przebieg

ETAP I Zainicjowanie i wybór projektu (tematu, zagadnienia)

Rozmowa z uczniami na temat: *Jak w tym roku uczymy święto naszych mam?*

Uczniowie podają propozycje (metoda burzy mózgów), które są zapisywane na tablicy, np.:

- wykonamy samodzielnie upominki dla naszych mam,
- przygotujemy spotkanie z mamami,
- opracujemy i wydamy gazetkę z okazji ich święta,...

W wyniku głosowania odbywa się wybór tematu do realizacji.

Uczniowie indywidualnie podejmują decyzję, w którym zespole chcieliby pracować.

ETAP II Opracowanie instrukcji projektu

Uczniowie ustalają wspólnie:

- Co jest do zrobienia?
- Co może przeszkadzać w osiągnięciu celu?
- Jakie materiały, środki, narzędzia będą potrzebne?
- Co będzie efektem końcowym?
- Kto i za co będzie odpowiedzialny?
- Jak długo będziemy realizować projekt?
- Na czyją pomoc i wsparcie będziemy mogli liczyć?

Przykładowe rozwiązania:

ad. a)	uczniowie klasy III dla swoich mam
ad. b)	inscenizacja dekoracja sali poczęstunek upominki dla gości
ad. c)	w sali lekcyjnej lub w świetlicy
ad. d)	Praca w zespołach utworzonych przez nauczyciela (uwzględniono możliwości i uzdolnienia dzieci): zespół I - odpowiedzialni za przygotowanie inscenizacji (wyszukanie wierszy, przydzielenie roli wszystkim uczniom w klasie) zespół II - odpowiedzialni za przygotowanie dekoracji sali (opracowanie koncepcji, zgromadzenie materiałów, podział czynności) zespół III - odpowiedzialni za przygotowanie poczęstunku,... zespół IV - odpowiedzialni za przygotowanie...
ad. e)	dwa tygodnie przed Dniem Matki rozpoczynamy realizację prezentacją 25.05.200... godz. 16.00

ETAP III Realizacja projektu

Wskazówki metodyczne

- Zwróć uwagę na przestrzeganie wcześniej ustalonych reguł, np. terminów i miejsc konsultacji.
- Uprzedź o pracy metodą projektu rodziców, aby pozyskać ich do współpracy (wspieranie uczniów w realizacji ich zadań).
- Zaangażuj do współpracy w roli eksperta, np. nauczyciela muzyki, plastyki,...

ETAP IV Prezentacja projektu

Wskazówki metodyczne

Podczas realizacji tego etapu proponuję zaprosić gości, np. rodziców uczniów, przyszłego wychowawcę w kl. IV i innych nauczycieli.

Grupy prezentują efekty swojej pracy przed gośćmi i kolegami z klasy.

ETAP V Ocena projektu

Z trzech punktów:

odbiorcy:	gratulujemy... proponujemy...
wykonawcy:	współpraca w grupie... nasza prezentacja...
nauczyciel:	zaangażowanie uczniów... wykazanie się wiedzą...

TECHNIKA GWIAZDA PYTAŃ

(klasa III)

Planowanie poprzez udzielanie odpowiedzi na pytania; rozwija umiejętność:

- odpowiadania na pytania,
- planowania pracy,
- współpracy w zespole.

TEMAT **Witaj, wiosno**

Materiały

- Kartki z numerkami, do których dołączony jest opis zadania
- Plansza z ilustracją *Gwiazdy pytań*

Przebieg

1. Podział klasy na zespoły według kolorów (zielony, żółty, czerwony, różowy, niebieski, pomarańczowy). Utworzone grupy zastanawiają się, dlaczego wybrały ten kolor i czy wybrany kolor można nazwać wiosennym.
2. Ustalenie ról w zespole poprzez losowanie numerków. Do każdego numerku dołączony jest opis zadania: **jeden** to strażnik czasu **dwa** to osoba, która otrzymuje i przekazuje materiały od nauczyciela grupie **trzy** to osoba, która zachęca kolegów do pracy i pomaga **cztery** to sekretarz **pięć** to sprawozdawca
3. Zespoły otrzymują planszę z ilustracją *Gwiazdy pytań*. Nauczyciel objaśnia, że zadanie polega na udzieleniu odpowiedzi na postawione pytania i zapisanie ich na otrzymanej planszy.

(Czas realizacji to około 30 minut, może ulec zmianie w zależności od potrzeb)

4. Po wykonaniu pracy zespoły prezentują swoje prace.
5. Uczniowie na podstawie techniki metkowania wybierają najbardziej atrakcyjną propozycję do realizacji.

Technika metkowania polega na tym, że każdy uczeń otrzymuje samoprzylepną karteczkę i przykleja ją pod wybranym przez siebie plakatem - nie głosujemy na swoje prace. Po zakończeniu metkowania zliczamy liczbę metek przy każdej pracy. Realizujemy propozycję, która otrzymała najwięcej głosów.

Propozycja innego tematu: Po co jedziemy na Zieloną szkołę?

TECHNIKA DRZEWKO DECYZYJNE

(7 - 9 lat)

(graficzny zapis analizy podejmowania decyzji)

Rozwija umiejętność:

- dokonywania wyboru,
- podejmowania decyzji,
- współdziałania w zespole,
- uważnego słuchania,
- notowania ustalonych faktów.

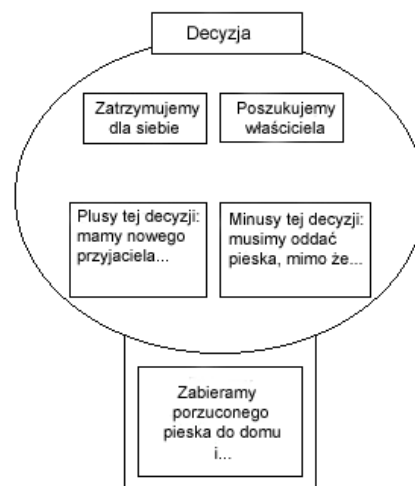
TEMAT **Moja decyzja** Co zrobić ze znalezionym szczeniaczkiem?

Materiały

- plansze z schematem *Drzewka decyzyjnego*
- karteczki, pisaki

Przebieg

1. Nauczyciel lub płynnie czytający uczeń zapoznaje klasę z fragmentem opowiadania *o znalezionym szczeniaczku*
2. Podział klasy na zespoły. Dzieci losują karteczki z nazwami zwierząt domowych, dobierają się w grupy, pokazując (pantomimicznie) wylosowane zwierzątko.
3. Wspólne ustalenie problemu, który będziemy rozwiązywać i zapisanie go w pniu drzewa.
4. Uczniowie w zespołach ustalają, jakie decyzje podjęliby w tej sytuacji. Swoje rozważania przedstawiają metodą *Drzewka decyzyjnego*.
5. Podanie pozytywnych i negatywnych skutków przyjętych rozwiązań oraz ich zapisanie.
6. Ustalenie ostatecznej decyzji.
7. Prezentacja decyzji podjętych przez grupy i jej uzasadnienie.
8. Dokończenie czytania opowiadania i porównanie naszej wersji podjętej decyzji z wersją autora.

Propozycja innego tematu: Co zrobić ze znalezionym dowodem osobistym?

TECHNIKA AKWARIUM

(klasa III)

- Metoda dyskusji stwarza warunki do wymiany zdań na określony temat.
- Rozwija umiejętność:
 - skutecznej komunikacji, tj. prezentowania swoich poglądów i respektowania poglądów innych,
 - uważnego słuchania,
 - dobierania właściwych argumentów, parafrazowania, wnioskowania.
- Charakteryzuje się tym, że praca przebiega w dwóch kręgach.

TEMAT **Jak myślisz, dlaczego ludzie zanieczyszczają środowisko?**

Materiały

- Temat dyskusji zapisany na kartce (duży format)

Przebieg

1. Uczniowie siadają w kręgu.
2. Nauczyciel stawia problem przed klasą, eksponując kartę z zapisanym tematem: **Jak myślisz, dlaczego ludzie zanieczyszczają środowisko?**
3. Nauczyciel proponuje, aby rozwiązać ten problem, wykorzystując technikę **Akwarium**.
4. Zapoznanie uczniów z zasadami pracy.
 - Utwórzcie dwa kręgi, do środkowego zapraszam z krzesłami tych z Was, którzy (np. wolą góry) a do zewnętrznego tych, którzy (np. wolą morze). Jedno miejsce zostaje puste.
 - Pozostali uczniowie siadają w kręgu zewnętrznym.
 - Zadanie dla uczniów w kręgu wewnętrznym jest następujące. Porozmawiajcie na temat: **Jak myślisz, dlaczego ludzie zanieczyszczają środowisko?**
 - Zadanie dla pozostałych uczniów: Uważnie przysłuchujcie się rozmowie swoich kolegów, możecie sporządzać notatki.
 - Jeśli chcecie zabrać głos w rozmowie wewnętrznego kręgu, to musicie zająć wolne krzesło i wówczas macie prawo do wypowiedzenia swojego zdania.

- Gdy zaprezentujecie swoje zdanie, należy wrócić na poprzednie miejsce (do zewnętrznego kręgu).

5. Uczniowie rozpoczynają rozmowę.

Wskazówka: Można wspierać dyskutujących uczniów poprzez zadawanie pomocniczych pytań

6. Powrót do jednego kręgu i wymiana zdań na temat przebiegu pracy.

- Co sądzicie o argumentach Waszych kolegów?
- Co było dla was łatwe, a czy coś sprawiło trudność?
- Co się Wam podobało?

TECHNIKA DEBATA ZA I PRZECIWIW

(6 - 9 lat)

- Ułatwia podjęcie decyzji oraz służy rozpatrywaniu określonej sytuacji.
- Uczy analizowania różnych aspektów jednego problemu, wyszukiwania argumentów dla własnego stanowiska oraz akceptacji różnych koncepcji i rozwiązań.

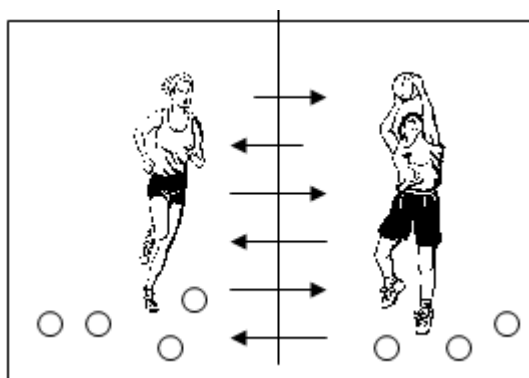
TEMAT **Za i przeciw posiadaniu zwierzątka w domu**

Materiały

- Gazetowe kule

Przebieg

1. Podanie tematu: **Za i przeciw posiadaniu zwierzątka w domu.**
2. Podział dzieci na 2 grupy - zgodnie z poglądami dzieci lub w sposób losowy.
3. Ustalenie limitu czasu.
4. Zbieranie w grupach argumentów "za i przeciw", aż do wyczerpania. Można je zapisywać.
5. Debata - wyznaczenie dwóch pól w sali - dla każdej grupy po jednym polu - prezentacja po jednym argumencie na zmianę. Rzucanie za każdym razem jednej papierowej kuli na stronę przeciwną.
6. Podsumowanie dyskusji - przeliczenie kul. Wygrywa ten zespół, który miał więcej argumentów i wyrzucił więcej kul.

Propozycja innego tematu: Za i przeciw robieniu przez młodzież tatuaży.

TECHNIKA DIAMENTOWE USZEREGOWANIE

(klasa III)

Pozwala na rozwijanie umiejętności:

- współpracy,
- podejmowania decyzji poprzez negocjacje i kompromis,
- porządkowania informacji.

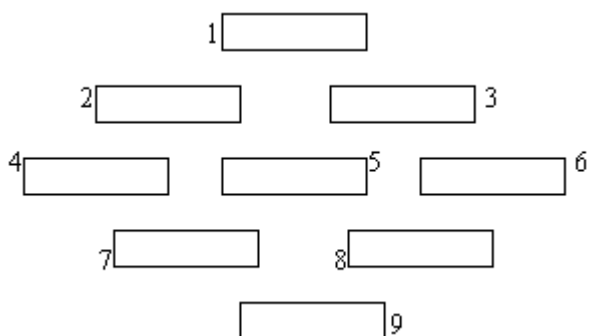
TEMAT **Symbole wiosny**

Materiały

- Karteczki
- Po 9 pasków papieru na grupę
- Pisaki

Przebieg

1. "Burza mózgów". Uczniowie indywidualnie zapisują na karteczkach zauważone zmiany w przyrodzie (jedna zmiana - jedna karteczka), np. śpiew ptaków, kwitnące kwiaty, zielona trawa, nabrzmiałe pąki, bazy, przebiśniegi, słońce, ciepły wiatr, motyle...
2. Prezentacja efektu indywidualnych działań w grupach, ustalenie np. 9 istotnych zmian w przyrodzie zaobserwowanych podczas wycieczki i zapisanie ich na 9 dłuższych paskach papieru.
3. Próba hierarchizacji, czyli które zmiany zdaniem grupy najbardziej potwierdzają nadejście wiosny.

4. Prezentacja efektów pracy na forum klasy z uzasadnieniem podjętej decyzji, podanie argumentów.
5. Zespołowe redagowanie wypowiedzi pisemnej w grupach, np. wierszy, opowiadań, dialogów z wykorzystaniem zgromadzonego słownictwa.
6. Głośne odczytanie zredagowanych wypowiedzi

TECHNIKA NIEZWYKŁE ZADANIA

(5 - 9 lat)

Metoda służąca do pobudzenia twórczego myślenia na podstawie prostego i dostępnego materiału.

Do twórczego działania mogą zachęcać różnorodne zadania z zakresu plastyki, muzyki, mowy.

Wszystkie mogą dotyczyć stworzonej sytuacji edukacyjnej i interesującego zagadnienia. Metoda może być stosowana również w celu typowo integracyjnym.

TEMAT **Poznajemy się wzajemnie**

Materiały

- Kartki papieru dla każdego dziecka
- Pisaki, kredki

Przebieg

1. Dzieci zajmują miejsca przy stolikach.
2. Rozdanie kartek białego papieru.
3. Dzieci rysują trzy chmurki.
4. Zaproszenie dzieci do wykonania trzech zadań:

I. chmurka – wszystkie dzieci rysują swój znak zodiaku

II. chmurka – wszystkie dzieci rysują swój ulubiony owoc

III. chmurka - wszystkie dzieci rysują miejsce, w którym lubią spędzać wakacje

5. Zaproszenie dzieci do dobierania się w grupy według określonych kryteriów:

znak zodiaku – wykonanie niezwykłego zadania: ułożenie w grupach piosenki - hymnu mojego znaku zodiaku(po określonym czasie następuje prezentacja)

ulubiony owoc – wykonanie kolejnego zadania: opis w nowych grupach deseru z ulubionym owocem

ulubiony sposób spędzania wakacji – zadanie polega na przygotowaniu w grupach pantomimy – w jaki sposób spędzamy wakacje (pozostałe dzieci oglądają i odgadują, jakie czynności pokazują dzieci, gdzie się znajdują)

6. Podsumowanie. Dzieci dostrzegają cechy wspólne i różniące je. Uczenie akceptacji i tolerancji.
7. Podpisanie chmurek, zorganizowanie wystawy: *Poznajemy się wzajemnie – jesteśmy do siebie podobni i zarazem różnimy się*

Uwagi i sugestie

- Chmurki można zastąpić innymi kształtami, np. liście, dłonie, stopy.
- Liczbę niezwykle zadań należy dostosować odpowiednio do grupy wiekowej, klasy.
- Metodę można zastosować podczas realizacji wielu tematów, np. mój ulubiony kolor, moja ulubiona potrawa, sposób spędzania wolnego czasu, moje wartości

TECHNIKA BURZA MÓZGÓW

(6-9 lat)

Metoda znana jako „giełda pomysłów”, „fabryka pomysłów”, „sesja wartościowania” lub „metoda Osborna”. Może być stosowana jako rozgrzewka twórcza przed określonym zadaniem lub jako metoda rozwiązywania problemów oraz jako definiowanie pojęć przez skojarzenia. Metoda pozwala uzyskać w krótkim czasie dużą liczbę zróżnicowanych rozwiązań jednego problemu.

„Burzę mózgow” należy podzielić na trzy etapy:

- wytwarzanie pomysłów
- ocena i analiza pomysłów według ustalonych kryteriów
- zastosowanie pomysłów, rozwiązań w praktyce

TEMAT **Urządzamy naszą salę**

Materiały

I wariant

- Duży arkusz papieru
- Mazak
- Karteczki samoprzylepne

II wariant

- Duży arkusz papieru
- Mazak
- Karteczki samoprzylepne
- Kartki A4 dla każdego dziecka
- Kredki
- Pisaki

Przebieg

I wariant

1. Podanie problemu do rozwiązania, np. *Jak urządzimy naszą salę?*
2. Uzasadnienie potrzeby zajęcia się tym problemem:
W tej sali, w której obecnie jesteśmy będziemy bawili się i pracowali przez cały rok. Rozejrzyjcie się po niej i zastanówcie, co chcielibyście zmienić w jej wyglądzie. Zanim przystąpimy do praktycznego działania musimy ustalić, co zmienić i kto ma to zrobić. Dlatego zapoznam Was z nową metodą pracy, a mianowicie „burzą mózgow”.
3. Przedstawienie zasady „burzy mózgow”:

- każde dziecko może powiedzieć, co chciałoby, aby znalazło się w naszej klasie,
 - podczas podawania pomysłów nie oceniamy ich, wszystkie uznajemy za właściwe.
4. Spisywanie wszystkich pomysłów na rozwiązanie problemu.
 5. Głośne odczytanie zgromadzonych propozycji.
 6. Dokonanie wspólnie z dziećmi analizy zebranych pomysłów według ustalonych kryteriów (np. kryterium realności), które z rozwiązań jest realne do zastosowania.
 7. Głosowanie i wybieranie najciekawszych i najbardziej realnych rozwiązań /umownie – każde dziecko może zagłosować trzy razy/.
 8. Ustalenie, co jest realne, np. „posadzenie kwiatów”, kto będzie odpowiedzialny za realizację, kiedy i w jaki sposób, a problem może być nie tylko rozwiązany, ale i urzeczywistniony.

II wariant

Zmiana w punkcie 4 i 5. Młodsze dzieci, te które nie potrafią czytać i pisać, mogą rysować rozwiązania. Następnie należy powiesić ilustracje w widocznym miejscu i omówić je.

W punkcie 7 dzieci mogą przyklejać karteczki np. na trzech rysunkach, gdzie ich zdaniem rozwiązanie jest najbardziej realne.

Uwagi i sugestie

- Nikomu nie wolno krytykować pomysłów.
- Od liczby uczestników zależy ilość pomysłów bardzo oryginalnych.
- Elementy sprzyjające generowaniu pomysłów to hałas i śmiech.
- Prowadzącym może być nauczyciel oraz dziecko.
- Warto stawiać problemy otwarte, takie, które mogą mieć wiele rozwiązań.
- Warto odczekać chwilę, kiedy tworzenie pomysłów wydaje się wyczerpane, bo jest to moment na najbardziej twórcze, nieszablonowe pomysły.
- Podstawowy cel „burzy mózgów” to długa lista pomysłów.
- Należy zapisywać pomysły w formie podanej przez dzieci.
- Warto określić czas na zgłoszenia pomysłów.

TECHNIKA CO BY BYŁO GDYBY...

(klasa III)

Rozwija twórcze myślenie i wyobraźnię.

TEMAT Co by było, gdyby wszystko na świecie było jednokolorowe?

Materiały

- Koperty z kartkami w różnych kolorach: czarny, niebieski, czerwony, żółty, zielony, granatowy, niebieski
- Farby, pędzel
- Kartki

Przebieg

1. Uczniowie po zapoznaniu się z tekstem *Siedem kolorów*, zostają podzieleni na zespoły.
2. Każdy zespół losuje kopertę, w której są różne kolory haftu kaszubskiego. Zadanie polega na tym, aby dzieci namalowały za pomocą wylosowanych kolorów obraz, który będzie miał takie plamy.
3. Podczas malowania w tle słyszeć muzykę relaksacyjną
4. Po wykonaniu prac zapraszamy dzieci na wernisaż, oglądamy ich dzieła, rozmawiamy o nich, zachęcamy do analizowania powstałych obrazów.
5. Następnie informujemy, że został ogłoszony konkurs:
Co by było, gdyby wszystko na świecie było jednokolorowe?
6. Zapraszamy dzieci do zajęcia miejsc na krzeselkach ustawionych w kręgu i zachęcamy, aby jeszcze raz przyjrzały się wszystkim pracom, a potem zamknęły oczy i zastanowiły się nad tematem.
7. Po krótkiej analizie zapraszamy dzieci do twórczej pracy.

TECHNIKA SWOT

(klasa III)

- SWOT polega na:
 - opisanu rezultatów zaistniałego zdarzenia
 - ocenie sytuacji
 - zebraniu danych
- Rozwija umiejętność: obserwacji, spostrzegania, analizy, wnioskowania, samooceny

TEMAT Jesienna wycieczka

Materiały

- Problem ewaluacji zapisany na tablicy
- Karteczki samoprzylepne

Przebieg

Po powrocie do szkoły z jesiennej wycieczki, której celem była obserwacja zmian zachodzących jesienią w przyrodzie, następuje jej ocena (na bazie techniki SWOT).

1. Nauczyciel eksponuje na tablicy plakaty (Załącznik nr 1), omawia, co każdy z nich oznacza:
 - walizka** – symbolizuje mocne strony naszej wycieczki;
 - kosz** – oznacza, o jakich zdarzeniach, faktach z wycieczki chcielibyśmy zapomnieć, a w przyszłości unikać sytuacji sprzyjających ich zaistnieniu;
 - żarówka** – wskazuje na możliwości, które stworzył nam udział w wycieczce, czyli, co dzięki niej zyskałoby, co się zmieniło;
 - błyskawica** – oznaka zagrożenia, trudności, które pojawiły się i mogły utrudnić przebieg wycieczki.
2. Uczniowie zastanawiają się, biorą karteczki, zapisują swoje przemyślenia, mocują karteczki na odpowiednim plakacie, np.

WALIZKA

Właściwie zachowaliśmy się podczas przejścia przez jezdnię

KOSZ

Niektórzy próbowali odłączyć się od grupy podczas spaceru po parku

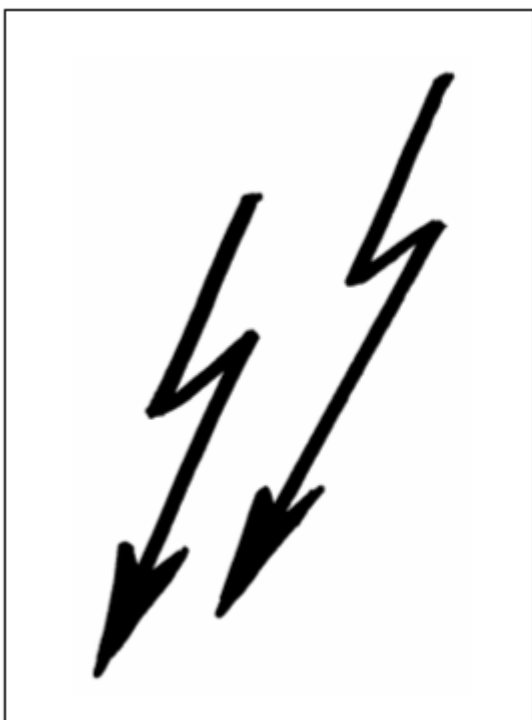
ŻARÓWKA

Zauważyliśmy, jak piękne są barwy jesiennych liści

BŁYSKAWICA

Jeden z zespołów zbyt daleko oddalił się od miejsca zbiórki

3. Po wykonaniu pracy przez uczniów, nauczyciel odczytuje ich wypowiedzi, porządkuje je.
4. Następuje dyskusja, czy o wszystkich ważnych faktach zaistniałych podczas wycieczki pamiętaliśmy podczas dokonywania oceny przebiegu wycieczki.
5. Rozmowa na temat pracy tą techniką: co było łatwe, a co sprawiło trudność.

TECHNIKA POCZTA

(6-9 lat)

Metoda służy do podsumowania zajęć, wyrażania opinii, własnych poglądów, przeżyć i odczuć.

TEMAT Co sądzę o mojej grupie

Materiały

- Duży arkusz papieru
- Przyklejone koperty z niedokończonymi zdaniami
- Małe karteczki
- Pisaki

Przebieg

1. Jest początek roku szkolnego. Poznajemy się wzajemnie.
2. Po pewnym czasie nauczycielka bada poglądy dzieci na temat grupy.
3. Dzieci po zabawie integracyjnej, w toku wspólnych działań wypełniają plakat.
4. Na małych kartkach kończą zdanie rozpoczęte na kopercie.
5. Młodsze dzieci mogą ilustrować swoje opinie na temat określony przez nauczyciela.
6. Dzieci wkładają karteczki do odpowiednich kopert.

W mojej grupie lubię...	Dziwi mnie...	Przeszkadza mi...
Zmieniłbym... Zmieniłabym...	Proszę o...	

7. Nauczyciel odczytuje dziecięce zdania, zbiera opinie dzieci.
8. Wspólne określenie:
Co uważamy za silne strony naszej grupy?
Co uważamy za słabe strony naszej grupy?
Co możemy zmienić w naszej grupie?

Sugestie

- Poczta może być zastosowana np. po zajęciach pokazowych dla rodziców w celu poznania ich opinii.

- Metoda może być zastosowana na koniec roku w celu porównania opinii wstępnej dzieci z końcową.
- Może być elementem korespondencyjnym rodziców do nauczyciela, gdy „poczta” znajdzie się w kąciku dla rodziców i dostosujemy odpowiednio treść do nowej sytuacji, np. „Dziękuję za ...”, „Proszę o ...”

TECHNIKA RYBI SZKIELET

(6-9 lat)

Ewaluacja to metoda służąca refleksji własnej ukierunkowanej na rozwój.

Rybi szkielet służy zbieraniu danych. Można go stosować do ewaluacji, ale również do rozwiązywania problemów.

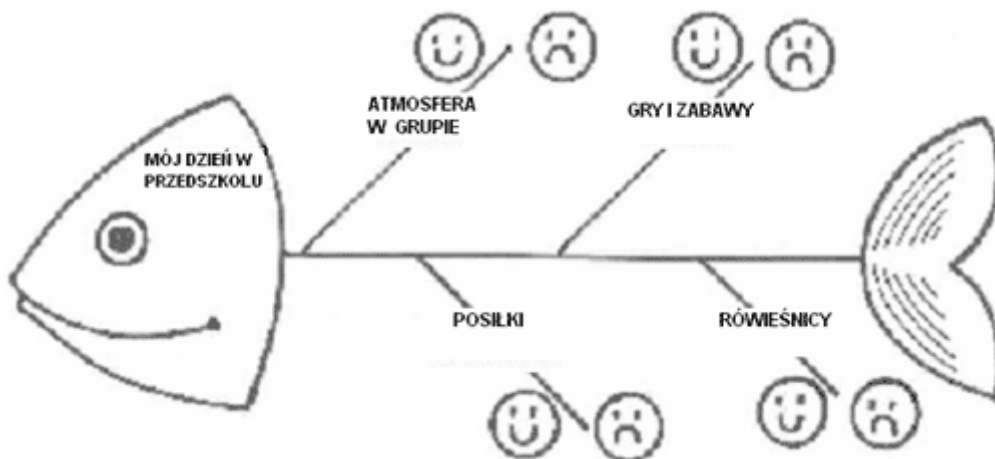
TEMAT Mój dzień w przedszkolu (Mój dzień w szkole)

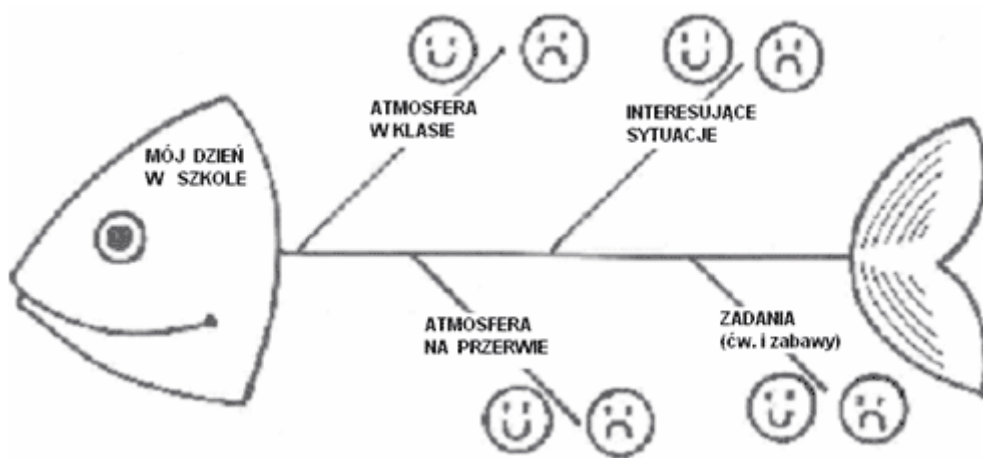
Materiały

- Arkusz papieru
- Karteczki samoprzylepne
- Pisaki

Przebieg

1. Przygotowanie plakatu „rybi szkielet” (Załącznik nr 1).
 - Narysowanie po obu stronach „ości” buziek – wesołych i smutnych.
 - Wypisanie na „głowie” tematu, zagadnienia do analizy, oceny.
 - Wypisanie na „ościach” głównych czynników, które poddaje się ewaluacji.
 - Oto dwa przykładowe wzory plakatu dla przedszkolaków i dla dzieci szkolnych:

2. Omówienie, przypomnienie minionego dnia, czasu pobytu dzieci w przedszkolu.
3. Zapoznanie dzieci z techniką pracy.
 - Rozdanie karteczek samoprzylepnych.
 - Przyklejanie przez dzieci karteczek w wybrane przez nie miejsce.
4. Dokonanie analizy, wyciągnięcie wniosków.

Sugestie

- Dla przedszkolaków tekst drukowany lub pisany można zastąpić ilustracjami.
- „Rybi szkielet” w starszych grupach wiekowych może być zastosowany w inny sposób. Dzieci mogą na karteczkach w dwóch kolorach wpisywać to, co im się szczególnie podobało i to, co się nie podobało.
- Technikę można zastosować w różnych sytuacjach, np. na zakończenie zajęć dla rodziców. Arkusz mogą wypełniać sami odbiorcy. W innym przypadku, np. po radzie szkoleniowej – nauczyciele mogą wypowiedzieć się na temat szkolenia. Czynniki należy oczywiście dostosować do danej sytuacji. Ponadto czynników może być więcej lub mniej. W związku z tym zmieni się liczba „ości”.
- Rozwiązanie graficzne – „rybi szkielet” – można zastąpić innymi formami plastycznymi, np. lato – słonecznikiem

Propozycja innego tematu: Dlaczego uczniowie spóźniają się do szkoły?

TECHNIKA WALIZECZKA I KOSZ

(7-9 lat) (fragment metody SWOT)

Pozwala na:

- podsumowanie zajęć,
- ocenę zaistniałych sytuacji,
- klasyfikację "co dobre, a co złe",
- samoocenę.

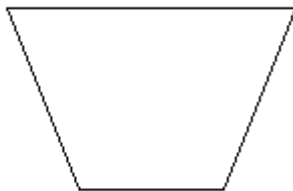
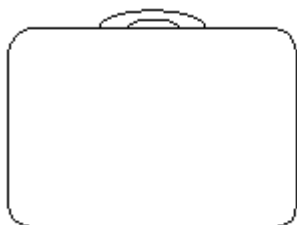
TEMAT Jacy byliśmy

Materiały

- Ilustracja walizeczki i kosza
- Kolorowe karteczki

Przebieg

1. Uczniowie na dwóch karteczkach, w różnych kolorach, zapisują indywidualnie, co im się podobało podczas zajęć.
2. Przymocowanie karteczek do odpowiednich symboli:

3. Głośne odczytanie przez uczniów, co zabierzemy ze sobą, a następnie, o czym zapomnimy

TECHNIKA OBCY PRZYBYSZ

(5 - 9 lat)

Dzięki tej metodzie można zbierać informacje na temat mocnych i słabych stron określonego zjawiska. Ponadto można rozpoznawać różne problemy i potrzeby. Na wstępie zastosowano wizualizację.

TEMAT Udoskonalamy naszą salę

Materiały

- Arkusz dużego papieru
- Kartki samoprzylepne w dwóch kolorach
- Pisaki, kredki

Przebieg

1. Zachęcenie dzieci do uważnego słuchania opowiadania, stymulującego je do pobudzenia wyobraźni, wczucia się w przedstawioną sytuację

Wyobraź sobie, że... w naszej sali zjawia się nieznany, obcy przybysz, np. z innego, obcego kraju lub z kosmosu, aby zdobyć informacje na temat miejsca, w którym przebywamy, uczymy się i bawimy. Obcy przybysz jest bardzo ciekawy, spostrzegawczy. Jest u nas już dość długo i zagląda niemalże w każdy zakątek naszej sali.

2. Rozdanie każdemu dziecku po kilka kartek samoprzylepnych w dwóch kolorach. Zadaniem dzieci będzie wpisanie na kartkach jednego koloru odpowiedzi na pytanie: **Co - Twoim zdaniem - spodoba się obcemu przybyszowi w naszej sali?** oraz na kartkach innego koloru: **Co – Twoim zdaniem – nie będzie się podobało obcemu przybyszowi w naszej sali?**

3. Dzieci umieszczają swoje odpowiedzi na przygotowanej wcześniej planszy:

+	+	+	OBCY PRZYBYSZ	—	—	—
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>		<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Uwagi i sugestie

- Zebrane słabe i mocne strony powinny stanowić punkt wyjścia do dalszych zajęć, np. warto zastanowić się, co zrobić ze słabymi stronami i metodą burzy mózgów poszukać rozwiązań w sprawie udoskonalenia sali.
- Technika „obcy przybysz” pozwala zebrać potrzebne dane na dowolny temat.
- W przypadku dzieci młodszych, jeszcze niepiszących, nauczyciel może zapisywać wypowiedzi ustne bezpośrednio na plakacie (bez użycia kartek) lub może posłużyć się dziecięcymi ilustracjami

Drama

Wstęp

Metoda dramy polega na przyswajaniu treści kształcenia poprzez przeżycie, doświadczenie i zabawę. Jest metodą nauczania i wychowania, zakładającą holistyczny rozwój osobowości ucznia. Podczas dramy uczniowie tworzą fikcję. Dramę stosujemy do analizy konkretnego wydarzenia.

Drama stwarza warunki do kształcenia umiejętności:

- poprawnego posługiwania się językiem ojczystym
- przygotowania do wystąpień publicznych
- efektywnego współdziałania w zespole
- twórczego rozwiązywania problemów
- rozwijania sprawności umysłowych

Etapy postępowania podczas pracy metodą dramy:

- wstępny:
 - wybór tematu (problemu)
 - dobór techniki, służącej realizacji tematu (problemu)
- zasadniczy:
 - drama
- końcowy:
 - omówienie pracy uczniów

W dramie:

- nie ma scenariusza
- nie ma prób
- gra odbywa się jeden raz
- nie ma aktorów – każdy uczestnik jest sobą w określonej sytuacji, wcześniej sobie nieznaną
- zasadniczy temat (problem) stanowiący treść lekcji jest rozwiązywany technikami dramowymi – jest to działanie spontaniczne

Techniki dramowe:

według *Anny Dziedzic*:

- typowe role (rozmowy w rolach, wywiady, improwizacje)
- konwencje rzeźby, obrazu, filmu

- techniki plastyczno-manualne (rysunki, plany, makiety, przedmioty, modele, kostiumy)
- ćwiczenia głosowe i pisemne

według Krystyny Pankowskiej:

- rozgrzewka
- gry, zabawy
- ćwiczenia wstępne
- elementy pantomimy
- stop-klatka – obraz zatrzymany w ruchu
- tworzenie „pomników”
- rysowanie, pisanie
- etiudy dramowe
- wywiady, rozmowy
- dokumentowanie
- sytuacje symulowane
- zebrania – spotkania
- improwizacja rozwinięta

Literatura

1. Brian Way *Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży* WSiP, Warszawa 1995
2. Krystyna Pankowska *Edukacja przez dramę* WSiP, Warszawa 1997
3. Maria Alicja Szymańska *Drama w nauczaniu początkowym* Juka, Łódź 1996

Metoda sześciu myślących kapeluszy Edwarda De Bono

Pierwszą fazą pracy z tą metodą jest przygotowanie 6 kolorowych kapeluszy: białego, czerwonego, czarnego, żółtego, zielonego, niebieskiego. Symbolizują one sześć różnych sposobów myślenia, analizy problemu oraz argumentacji.

4. **kapelusz biały**- jest to informacja neutralna, nie ma w nim argumentów czy propozycja. Są fakty, liczby, zestawienia, statystyka. Kapelusz ten określa, co wiemy? jakie dane musimy zdobyć? Zakładając ten kapelusz działamy jak komputer- nie wydajemy żadnych opinii.
5. **kapelusz czerwony**- oznacza emocje, odczucia, przecucia i intuicję. W pewien sposób jest przeciwieństwem białego, nie interesują nas fakty, tylko ludzkie uczucia. kapelusz ten wyraża przypuszczenia i kieruje się intuicją. nie musi być obiektywny, nieobce są mu strach, złość, nadzieja i miłość.
6. **kapelusz czarny**- zajmuje się prawdziwością i realnością, ocenia prawdziwość twierdzeń lub założeń. Kolor ten podkreśla trudności, wydaje negatywne sądy. Kapelusz ten charakteryzuje przesada w osądach, uwypukla słabe punkty zapobiegając tym samym pomyłkom i błędom.
7. **kapelusz żółty**- stara się znaleźć korzyści dla danego rozwiązania, jest optymistą, wszystko jest dla niego pozytywne. koncentruje się na korzyściach i zyskach.
8. **kapelusz zielony**- wychodzi z propozycjami i pomysłami, jest kapeluszem myślącym aktywnie. może proponować i wysuwać sugestie każdego rodzaju. opiera się na poszukiwaniu, dociekaniu, proponowaniu alternatywy.
9. **kapelusz niebieski**- kieruje wszystkimi kapeluszami, spogląda z góry na wszystko co się dzieje, może formułować uwagi, komentować to co widzi. Charakteryzuje się chłodnym dystansem, pilnuje innych kapeluszy. Kapelusz ten wyznacza kolejność, w jakiej mają przemawiać poszczególne kapelusze- nie ma przyjętej zasady, co do kolejności, to, jaki kapelusz, po jakim włożymy na głowę zależy od okoliczności. Istnieją jednak pewne zasady, którymi warto się kierować- każdego kapelusza można używać tyle razy ile się chce, żółty kapelusz powinien być używany przed czarnym, gdyż trudno znajdować pozytywne strony po dawce krytyki, gdy sytuacja wzbudza emocje możemy zacząć od czerwonego kapelusza, aby otwarcie zdać sobie z nich sprawę, jeśli nie wzbudza zaczynamy od białego i gromadzimy informacje.

Kolejnym etapem pracy jest losowanie kartek z kolorami kapeluszy, tak, aby powstały równoliczne grupy. Sześć osób będzie nosić kapelusze i wypowiadać opinie grupowe.

Druga fazą jest dyskusja panelowa na forum całej grupy. W dyskusji biorą udział rzecznicy wszystkich grup, pozostali wspierają rzecznika. Ostatnią fazą pracy jest podsumowanie dyskusji przez prowadzącego.

Metodę Edwarda de Bono możemy wykorzystać w edukacji zintegrowanej w odniesieniu do wielu zagadnień, pomoże ona rozwiązać problemy w sposób kreatywny, aktywny, pomoże równocześnie w pobudzeniu dzieci do swobodnego wypowiadania się. Pomimo to, iż w czasie omawiania danego problemu wypowiada się jedynie sześcioro dzieci jest to metoda pozwalająca na kierowanie sugestii przez wszystkich uczestników w czasie pracy grupowej. Metoda ta pozwala również na częste jej stosowanie, można zatem przy okazji każdego zastosowania wyznaczać innych "kapitanów" grupy. Dzieci nie będą miały oporów przed wypowiedzeniem się gdyż jak już było mówione przyjmuje ono daną rolę, wypowiada opinię całej grupy, jest to pewien rodzaj asekuracji i jednocześnie przełamania lęku przed ośmieszeniem. Metoda ta jest korzystna w czasie omawiania lektur czytanych przez dzieci. Jest innowacyjnym, ciekawym, aktywnym podejściem do zagadnienia. Dzieci zainteresują się takim spojrzeniem na zagadnienie, jednocześnie lektura zostanie omówiona w szerokim aspekcie.